

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi pol, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četert leta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana za leto 4 gold., za pol leta 2 gld., za četert leta 1 gl; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXX.

V Ljubljani 9. svečana 1877.

List 6.

Pij IX katoliški mladini.

III.

Naslednje pismo so bili poslali sv. Oče 10. svečana 1873 družbi nemških katoličanov za odgovor na adreso, v kateri se je povdarjalo, da v prihodnje katoliške družbe ne smejo biti tuje družbenim in političnim vprašanjem. To je bilo prvo pismo v dolgi versti znamenitih svarjenj in podučevanj, s katerimi so sv. Oče od 1. 1873 že tolikrat zavrgli tako imenovani „katoliški liberalizem“.

Središe nemškega katoliškega društva je v Mogunciji (Mainz); društvo ima več stotisuč udov in je bilo že počasteno z Bismarkovim preganjanjem.

Pismo se glasi:

„Predsedniku in vsem udom nemškega katoliškega društva v Mogunciji.

Papež Pij IX.

Ljubljani sinovi, pozdrav in apostoljski blagoslov.

Vidočim s preveliko žalostjo, kako naraša preganjanje Cerkve, nam je v veliko veselje, da vi, ljubljani sinovi, niste poterti ali brezserčni, temuč po sovražnih napadih, poterjeni ter se ne zmenite za nevarnosti preteče od vsih strani, in akoravno vam je celó eden tistih, ki bi bil vaše početje pred vsimi imel podpirati, svojo nagnjenost odrekel, ste vendar ustanovili katoliško društvo, ki je po vsi Nemčiji razširjeno ter namenjeno z zedinjenimi močmi ustavljati se napadu sovražnikov.

Vaša družba bi v sedanjem času res ne mogla doseči svojega namena, varovati namreč nauk Cerkve ter pravico in prostost verskih vaj v vsih zadevah očitnega življenja, če bi se vi, prestopivši meje verskega življenja ne ustavljali z vaimi pripomočki, ki vam jih daje državna vstava, preveliki samovoljnosti in mnogim zoper Cerkev danim nepravilnim postavam. Zares! Kadar se napadajo pravice cerkvene oblasti, kadar se zatira svoboda opravljanja svete službe, kadar se duhovstvu zapirajo usta; potem se mora katoliško ljudstvo, operto na sveto pravico, vzdigniti v brambo svoje vere, da se nasprotniku na postavnih tléh odločno ustavi ter brani pred njegovo samovoljnostjo. Te čez mero slabe okolišine bi mogle same po sebi biti zadosti, da bi razdjale to že tolikrat zavračano in zaverženo, pogubno zmoto, ktera ima posvetno oblast za izvir vse pravice in hoče njeni vsemogočnosti celó Cerkev podvreči. Sej vendar vsi kristjani vedó, da je Kristus Gospod svoji Cerkvi dal vso oblast v nebesih in na zemlji, ktera je bila njemu samemu izročena; da ji je zapovedal učiti vse narode po vesoljni zemlji brez dovoljenja in celó zoper prepoved njenih vladarjev, in da je izrekel sodbo nad

vsimi tistimi — tudi kraljev ni izločil — kateri Cerkve nočejo poslušati in ji ne verujejo. V svojo žalost smo tedaj zaslišali, da te pogubne zmote dandanes ne zagovarjajo le drugoverci, temuč so jo tudi nekteri katoličani sprejeli.

Vi tedaj, ki ste bili v toliki zmešnjavi od Božje previdnosti poklicani v varstvo Cerkve in katoliške vere ter v pomoč zatiranemu duhovstvu, nikakor niste prestopili svojega poslanja, če se pod njegovim (duhovskim) vodstvom v prvi bojni versti vojakujete; velikoveč opravljate vklenjenemu duhovstvu le dolžno službo in sinovsko pomoč.

S tem bojem se pa ne poganjate le za pravico in prostost Cerkve, temuč tudi za domovino in za človeško družbo, ktera se mora bližati razpadu in razrušenju, če se ji spodbije podlaga božje veljave in vere.

Med tem ko tedaj hvalimo Boga, ki terpeči in od vseh strani stiskani Cerkvi, svoji nevesti, po vas in po drugih vernikih na zemlji pomoč skazuje, mólimo iz celega serca za vašo družbo ter ji obetamo mogočno nebeško pomoč in preobilne darove milosti, da bi ne odstopila od prave poti, tudi ne odrekla duhovni gosposki dolžne pokoršine, in se tudi ne utrudila v bridkem in dolgem boju...

Dano v Rimu pri sv. Petru 10. svečana 1873, v 27. letu našega papeštva.

Pij IX, papež.

V tem pismu beseda „katoliški liberalizem“ ni izrečena, kakor v prejšnjem: toda „od nekterih katoličanov sprejeti“ liberalni nauk, ki ga sv. Oče imenujejo „nevarno zmoto“, ni nič drugega, kakor „katoliški liberalizem“. Poduki in svarjenja, ki jih poglavar vesoljne Cerkve daje nemškim katoličanom, veljajo katoličanom vesoljnega svetá. Povsod, koder liberalizem razširja svoj nevarni vpliv, ne zamorejo le, ampak morajo se združevati pravi otroci sv. Cerkve, da se odločno po postavnih poti ustavljajo tej nadlogi, v kateri koli podobi se prikaže.

Terpeča Cerkev na Laškem.

Posneli smo v zadnji „Danici“ osoljenko zoper novolaško postavo proti tako imenovani „zlorabi duhovstva“; naj tudi povemo, kaj prav za prav omenjena postava obsega. Glavne reči so te-le: 1. Duhoven, ki svojo službo zlorabi ter vznemiruje očitno vést ali pokoj družin, bo obsojen na 4 mesce do 2 lét in oglobljen za 1000 lir. 2. Ako v svoji službi v očitni skupšini ali z natisnjenimi spisi pretresuje ali žali državne postave,

ali kraljevo naredbo, ali kako djanje državne oblasti; gre na 3 mesece v temnice in oglobljen bo za 1000 lir. Ako pa tako počenjanje méri na budenje k nepokoršini do državnih postáv, na odvracanje od spolnovanja politiskih ali deželskih prav, se obsodi v ječo na 4 mesece do 2 lét in oglobi za 2000 lir; če je to obteženo z odporom ali napadom na državno oblast ali z drugo krivdo, bo obsojen na 2 leti in plača 2000 do 3000 lir. Enako bodo kaznovani, kateri bi omenjene govore spravljali na vitlo, bodi si od ktere koli duhovne (druge pa ne?) oblasti ali s ktereга koli mesta. 3. Duhovni, kateri opravljajo djanja zunanjega obreda (kulta), nepooblasteni za to od vlade, bodo obsojeni na 3 mesece zapora in oglobljeni za 4000 lir. (Slišite samosilnike?) To tedaj je Kavurjeva „svobodna cerkev v svobodni državi“! To so zagotovila (garancije), s katerimi so ljudi slepili pred malo leti, katerim pa že takrat ne Pij IX in ne drugi razumen katoličan ni verjel. Kar so pa zdaj razpeli, vidi vsak, da to ni drugega kakor peklena mreža, s katero so zmožni v 3 mesecih vse značajne duhovne pastirje in škofo spraviti v temnice, ako hočejo. Zakaj ne nareje postáv tudi za druge posamezne stanove, za vradnike, advokate itd.? Zakaj ne naredé postav za poslance, kateri postavodajstvo „zlorabijo“? — Silno so rohneli tudi mnogi poslanci, ko so kovali uno osnovo. Zoper to fanatiško divjanje so vsi predsedniki dvajsetih katoliških družb v Rimu vložili ta-le protest:

„Globoko užaljeni s satanskim brezboštvom in z bogoskrunstvi, ktere so nedavno govorili na homcu „Citorio“ (v novolaški zbornici) ljudje, ki se imenujejo zastopniki katoliškega italijanskega naroda, protestiramo iz vse duše proti unim neolikanim in gnušnjim izrazom. Naznanjajoči, da hočemo vselej s telesom in z dušo biti vdani papežu in njegovim svetim naukom, prosimo Boga, naj ne strahuje našega oskrunjenega Rima in nesrečne Italije s tisto šibo, ktere je vredno toliko brezboštvo.“

Pri obravnavi one osnove so se nekteri poslanci ustavljali, neki Muratori pa je rekel: „Mi hočemo oživiti tlačivno postavo leta 1859, ki je bila po krivici in v veliko škodo odpravljena l. 1871...“ „Unità“ pa Muratori u odgovarja, da z zatirano postavo l. 1859 se bodo oživile tudi ravno tiste preganjanja, ravno tiste pravde; toda našli se bodo enako mašniki, ki bodo oživili tiste izgiede plemenitega in svetega nasprotovanja, ki so takrat prestavljali italijansko duhovstvo. V čast prestavnih preganjanj in v sramoto novih preganjavcev ta list našteva po imenu dolge verste škofov in družih duhovnov, ki so jih od l. 1859 do 1871 neusmiljeno trinožili novi laški framasoni. Naj damo le posnetek tega zapisnika

Vlečenih je bilo v ječo zarad „zlorabe duhovske oblasti“ kacih pét župnikov, ker niso sprejeli prikerstu botrov, zapadlih v cerkvene kazni; 8 duhovnov zarad „zlorabe“, ker so ljudi opomnili, da tisti zapade v izobčenje, kdor kupi cerkvi ugrabljeno posestvo; — 8 nadškofov in škofov z več kapitelskimi vikariji in kanoniki za „zlorabo“, ker so brez iskanja kraljevega privoljenja (exequatur) zverševali dopise sv. penitencijarije in papeževe pečatnice (škof v Faggi n. pr. je bil obsojen na 2 leti v ječo in oglobljen za 2000 lir); — zarad „zlorabe“, da o častivredni vladi (venerabile Governo) laški niso govorili z mnogim spoštovanjem (con molta riverenza), so bili v ječo vlečeni: 1 nadškof, 1 škof in nekaj družih duhovnov; en kardinal škof pa za „zlorabo“, ker je 3 duhovne avaril; kardinal De Angelis, 1 nadškof in 1 škof so bili poslani v prisiljeno domovanje, ki svoje službe niso „zlorabili“, temuč ker bi jo bili utegnili „zlorabiti“. En general-vikar je terpel ječo 82 dni, ker je bil razglasil pečatnico za odpustke (bolla Crociata). Nadškof Grande v Otrantu, kanonik Paglia, škof Vetta

in neki kanonik iz Sicilije so bili obsojeni kakor kalcivci očitne vesti, ker so bili v molitvi veliki petek in veliko saboto opustili ime kralja „Poštenjaka“. Razuntih je bilo obsojenih cele verste škofov in mašnikov, ker niso hotli peti „Te-Deum-a“, kadar je vlada za kaj prepovedanega zahtevala, ker niso smeli kacega brezbožnika cerkveno pokopati, nevrednim ss. zakramentov podeliti.

Ali preganjani so bili serčniši v prenašanji trinostev kakor pa preganjavci v terpinčenji (steterunt torti torquentibus fortiores); preganjavci so se naveličali tréti, škofje in mašniki se niso naveličali spolnovati svojih dolžnost in terpeti. Preganjavci so l. 1871 trenja naveličani zaterli člene tiste nečloveške postave, ki so tako zatirali škofo, mašnike, redovnike. Vitezi so počivali z zatiranjem skoz 5 lét, sedaj hočejo terpinčiti na novo. Vedó naj pa, da našli bodo v Italiji zmeraj ravno tiste škofo, zmeraj ravno tiste mašnike, in zopet v drugič se bodo trinogi utrudili preganjati, nikoli pa ne bodo vidili, da bi se duhovstvo naveličalo terpeti za Jezusa Kristusa. (Gl. „Unità“ 1. sveč.)

Nezapopadljivi so ti sovražniki sv. Cerkev, vse stoletja enako ostudni, enako brezserčni. Veči dobrote ko jim sv. Cerkev po mašnikih deli, bolj jo sovražijo in tarejo — kakor kedaj, tako sedaj. Ko je bil svoje dni sv. Blaž škof veliko bolnikov ozdravil, ljudém skor z vsakterimi čudeži silo dobrot skazal, kako so mu povračevali? Predsednik Agrikolaj ga je dal pretepati, na klado razpéti, z železnimi kljukami tergati, razbeljeno čelado mu na glavo posaditi, in ga še z drugimi prav prekanjeno izbranimi mukami terpinčiti! Toda njegova vera je zamogla poskušana, ne pa premagana biti. Pri sterganem životu se je ustavljal nepremagani duh. (Dilacerato corpore infractus animus restitit.) — Muratori in drugi framasoni vedó, kaj je zadelo Kavurja, kaj nekega drugega preganjavskega velikana, ki je na zadnje svoje lastno blato požiral, kaj več družih poslednje leta: in vender ne odjenjajo s svojim divjanjem! Čudni so ti ljudje in njih slep ta prestrašna!

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Tajnikovo sporočilo v II občnem zboru duhovnega podpornega društva 24. prosinca 1877.) Slavni zbor! 5. marca l. 1874 je bil voljen dozdanji odbor dub. podpornega društva; po 19. § društvenih pravil je odbor sklical véiki ali občni zbor, in v ta namen je poročevalec razpošiljal o novem letu čast. udom in neudom imenik in društveni poštév za preteklo leto in ob enem vabilo k današnjemu zboru, ki se ga vas zadostno število vdeležuje. Zbrali ste se, da vam dajemo odgovor, kako smo v teh treh letih gospodarili, ali da se tudi proti kakim interpelacijam opravičimo. Podporno društvo se je pričelo v jeseni leta 1872, in ko je zdanji odbor 5. marca l. 1874 — v I. velikem zboru, ki se ga je vdeležilo 56 gg. udov, — prevzel vodstvo društveno, imelo je društvo vsega premoženja 7254 gl. 19 kr. in šteló je po 1. imeniku 420 udov. Drugo leto je znašalo premoženje 7542 gl. 90 kr. in udov je bilo 432. Tretje leto je narastlo premoženje na 8798 gl. 37 kr. in število udov na 442. Četerto t. j. preteklo leto 1876, je vse premoženje narastlo na 9564 gl. 84 kr., v kateri svoti pa niso zapopadene obresti, ktere ima društvo v hranilnici in pri obertniškem društvu, in sicer zato ne, da ima tajnik, ki je ob enem blagajnik, lože delo, in ker se istina naložena med letom vedno spreminja, in dokler nima blagajnik vradnih izkazov hranilnice in obertniškega društva v rokah, tudi ne more natančno vediti,

koliko je obresti. Število udov je dospelo v zadnjem letu na 454, toraj je vedno rastlo, vendar ne dovoljno, ker ljubljanski šematizem kaže število duhovnov nad 500. Gg. duhovnov, ki niso udje, je v Ljubljani in na deželi, pa le v nekterih dekanijah, tako posebno v Metliški, kjer je več gospodov nemškega reda, in pa v Kočevski dekaniji. Tudi gospodov, ki so v pokoju, je le malo v društvu. Število udov se je vendar od leta do leta množilo, da si je semtertje kateri na tihem, — ker opominjan ni hotel plačati — nekteri pa očitno izstopil, ker je v vabilno polo zapisal: „izstopim“. Očitno sta izstopila do zdaj preteklo leto samo dva, na tihem pa leta 1875 štirje. Vzrokov ne vém; da bi komu trije forinti presedali, si ne morem misliti, nekteri pa so mi ali pismeno ali ustmeno poročali, da društva ne bodo potrebovali, imajo dosti, da bodo živeli. Ako bi društvo le take ude imelo, ki ga potrebujejo, bode napredovalo ali saj ostati moglo enako zavarovalnici, ako vsi zavarovanci pogoré? Vendar pri vsem tem smemo biti ponosni na lepo število udov, katerih je 45 dosmertnikov, ki so od 50 gl. do 100, 200, 1000 in 2440 gl. enkrat za vselej vplačali, in 409 letnikov, ki po 3, 5, 6 in 20 gl. na leto skladajo v društveno blagajnico, tako da zdaj društvena glavnica znaša 7200 gl., porabljivo premoženje pa 2364 gl. 84 kr.; oboje je v dolžnih pismih, papirnatih rentah, kranjskih in sedmograških obligacijah, v hranilničnih in obertnijskih knjižicah, državnih dolžnih pismih, majhnih gotovinah, in v 1 delnici banke „Slovenije“, ktero nam je nek ud dal, ko so še obresti izplačevali; pozneje odbor ni hotel nobene delnice sprejeti, dasiravno mu jih je bilo več na ponudbo. Po volilih smo prejeli po 1 g. župniku Ant. Pokornu v Slavini 18 gl. in po 1 g. Jan. Ankerstu 100 gl. Preteklo leto je društvu Rauberjev beneficij, bivši župnik g. Val. Ravnikar volil 3000 gl., katerih pa do zdaj še nismo prejeli, ker za 3. tisoč je hotla c. kr. finančna prokuratura kot postavni advokat dedičev ugovarjati, kar ji pa c. kr. sodnija ni priterdila; izid vendar še ni javljen.

Zdaj naj denarničarjevo sporočilo nadaljuje društveni tajnik (ki je pa tudi gospod dr. Sterbenec. Vr.) ter razloži odborovo delovanje.

Začasni odbor je imel tri seje; v 1. se je podelila enemu prosilcu podpora 100 gl., v 2. seji enemu prosilcu podpora 100 gl., v 3. seji 4 prosilcem: enemu v drugič 50 gl., drugemu 200 gl., tretjemu 100 gl. in četrtemu 100 gl., toraj peterim različnim skupaj 650 gl.

Zdanji odbor je imel v letu 1874 šest sej; v 1. je podelil 3 prosilcem po 100 gl. podpore; v 2. seji 4 prosilcem: dvema po 50 gold. in dvema po 100 gold.; dve prošnji je zaverigel; v 3. seji je enemu prosilcu v drugič podelil 150 gl.; v 4. seji je podelil 3 prosilcem: dvema po 100 gl. podpore, in enemu je dovolil posojilo 200 gl. proti dolžnemu pismu in mogoči varnosti; v 5. seji enemu prosilcu podporo 70 gl.; v 6. seji je podelil 3 prosilcem: enemu 100 gl. in dvema po 50 gl., v vsem skupaj 11 prosilcem 1270 gl. podpore.

L. 1875 je imel odbor 4 seje: v 1. je podelil enemu prosilcu 50 gl., v 2. trem prosilcem: enemu 100 gl., dvema po 50 gl. in enemu posojilo proti obrestim in mogoči varnosti; v 3. je podelil 4 prosilcem: dvema po 100 gl., enemu 150 gl. in enemu 50 gl.; v 4. seji enemu prosilcu 100 gl., vsem v l. 1875: 8 prosilcem 750 gl. podpore. Zaverigla se je ena prošnja.

Leta 1876 je imel odbor 6 sej: v 1. je dovolil enemu prosilcu podporo 50 gl. in drugemu posojilo 200 gl. proti navadnim pogojem; v 2. dvema: enemu 100 gl., drugemu 50 gl. podpore in enemu 200 gl. posojila proti pogojem; v 3.: enemu 150 gl., drugemu 100 gl. in tretjemu 50 gl. podpore; v 4.: enemu 100 gl., dvema po 50 gl. podpore; v 5.: enemu 100 gl. podpore; v 6.

se je ena prošnja zaverigla in druga za posojilo 600 gl. neki farni cerkvi proti notarskemu pismu in vsej varnosti dovolila. V vseh 4 letih se je toraj 33 udom dovolilo podpore 3470 gl., in 4 udom po 200 gl. in eni cerkvi 600 gl. posojilo. Imen vam, gospoda moja, nisem objavil, ker se mi tako primérno zdi, in tudi jih nisem nobenkrat tiskati dal vled odborovega sklepa; vse je pa natančno zapisano v glavni knjigi in slehernemu gospodu udu je knjiga na razpolago.

Moram še nekaj omeniti: 5. decembra 1875 se je odbor po treh udih novemu mil. knezoškofu poklonil in jih ponižno prosil, naj bi bili društvu svetnik, kar mil. knezoškof niso samo prevzeli, ampak tudi pomoč obljubili.

Ker je zadnji veliki zbor sklenil, da naj se §. 7 točka 3. spremeni tako, da ni vsak ud zavezan na leto opravljati ene sv. maše v društvene namene, ampak da naj se vsak teden ena sv. maša opravi in iz društvene blagajnice plača, se je to tudi zverševalo tako, da je odbornik gosp. vodja dr. Jan. Gogola vse tri leta vsak teden eno sv. mašo zastopaj opravljal, kar naznanjam tukaj njemu v čast in zahvalo. (Pričujoči živo priterdijo zahvalo.)

Odbor in oziroma društvo je hudo bolelo, ko je začetkom l. 1875 delavna moč, gosp. Karol Heidrih, stopil iz odbora in se je potem tajništvo izročilo blagajniku, in v odbor je stopil g. Jan. Flis, ki je imel kot namestnik naj več glasov. Kot tajnik moram tudi hvaležno priznavati, da so se gg. odborniki redno in radi vdeleževali séj, kar je vnanjim trem gospodom vzrokovalo precej stroškov; preč. g. društveni predsednik, ki so vselej vodili odborove seje, so s svojo obče znano gostoljubnostjo tudi stroškov imeli, pa so radi, serčno radi terpeli; naj jim bo očitna zahvala.

Smert ni mirovala; mnogo udov je vsako leto pomerlo. Naj v miru počivajo. Tako, slavni zbor, sklepam tajnikovo in blagajnikovo poročilo.

V Ljubljani 24. prosinca 1877.

Dr. J. Sterbenec,

odbornik in blagajnik, oziroma tajnik.

Iz Ljubljane. (Ali naj „Matica slovenska“ Slovincem vero zatira?) Čudne reči smo slišali v zadnjem shodu slovenske Matice: Matica naj dela čisto na liberalni podlagi, veda ne pozná nobene druge meje razen pameti in kar je iz skušnje poterjeno. Vredniki znanstvenega časnika naj bodo toraj čisto „neodvisni“ možje itd. To, mislimo, je bil pomen takratnega modrovanja.

Tedaj na sami podlagi „pameti“, uma naj dela Matica? Znano pa je, da umov je toliko, kolikor glav; tedaj kateri um, ktera pamet boji podlaga Matici in „znanstvenega lista“ delavnosti? Matica naj prežvekuje vse, kar ei kaka glava izmisli, naj s praznimi hipotezami (izmišljarijami in menitvami) Slovence pase in moti, če so tudi nezmotljivemu razodenju in naukom sv. Cerkve čisto nasproti! Ali se to ne pravi dragi čas tratiti in vernikov v njih veri begati?

Um ne zapopade nobene verske skrivnosti, n. pr. o prezv. Trojici, o včlovečenji Sinu Božjega, o njegovi pričujočnosti v naj svetejši Skrivnosti, o brezmadežnem spočetji M. D. itd. itd.: če pa Matica ni na nič navezana, nima nobene meje; tedaj smé po volji pisariti, kvasiti zoper vse take predmete in Slovincem glave mešati?... Kteri katoličan, ki ima le še iskrico spoštovanja do svoje vere, bi se prederznil podpérati tako napravo?

Koliko šuma je n. pr. delalo vešasto in brezumno „darvinstvo“, kolikim „umom“ se je to „primérno“ zdelalo, koliko magazinov papirja se je popisalo, koliko dragega časa se zgubilo z branjem; — in zdaj so sami

strokovnjaki že pod klop vergli to hipotezo, ki jo je vendar precej v začetku — če ne že mogočni učeni, pa vsaka zdrava pamet spoznala za golo prismodarijo, s katero so sovražniki sv. Cerkve skušali Božjemu razodenju berco dati.

Kaj čudno je, da bi nekteri radi med Slovenci razširjevali knjige na podlagi „darwinizma“, zdaj, ko te hipoteze že pojemajo, toraj spise, katerih bi se morala Matica tudi iz tega ozira čez nekaj let sramovati. Ker se že iz takih zahtevanj spozná, da v naravoslovju niso ravno strokovnjaki, naj omenimo nekterih del učenkakov, ki eden za drugim razrušujejo Darwinovo na pesek postavljeno poslopje, n. pr. *Unsere Körperform und das physiologische Problem ihrer Entstehung v. His*; *Die Entwicklungsgeschichte der Unke v. Goette*; *Entwicklungsgeschichte des Menschen v. Alb. Kölliker*, Professor der Anatomie an der Univers. Würzburg; *Die Theorie Darwins v. Pfaff*; *Mensch und Thier v. Wieser*; kratko pa jasno to obravnava prof. Oertelt: *Programm der Ober-Realschule zu Olmütz 1876*; dalje: *Studien aus dem Gebiete der Naturgeschichte v. Dr. Karl Baer*, Ehrenmitglied der kais. Akademie der Wissensch. zu St. Petersburg.

Terdilo se je, da bi se Matica opomogla, da bi zadobila večjo veljavo, da bi tisti, ki so s plačilom na dolgu, radi doplačevali, ko bi odbor pridobil si novih (liberalnih) moči in bi jim podajal v knjigah bolj liberalnih spisov. — Ali res to mislite? — Mi smo nasproti terdno prepričani, da bi Matica, ko bi v tem duhu delovati začela, prav gotovo kma'o propadla.

(Konec nasl.)

† **Francišk Boštjančič** (ko katehet in prijatelj mladine). „Danica“ je undan naznanila smert č. gosp. Fr. Boštjančiča; naj jaz tukaj še nekaj veratic pristavim. Bil je pokojni rojen 23. sušca leta 1834 v Ljubljani. Posvečen l. 1857 je služil za duh. pomočnika v Dobu in v Komendi. Bil je priljubljen kot goreč ter marljiv dušni pastir. Prijazen in ponižen si je povsod pridobil serca, zlasti pri mladini. Prestopil je na ljudske šole v Ljubljano za kateheta. Tukaj je bil v spolnovanji svojih dolžnost tako natančen in marljiv, da si je privoščil malo počitka, le huda bolezen ga je mogla zderžati od šole, ki mu je bila močno priljubljena. Pa tudi učenci so serčno ljubili priljudnega in vselej prijaznega učenika. In kaj bi ga ne, sej še veliko let pozneje odmevajo njegove prijazne besede in njegovi nauki, vcepljeni v otroško serce.

Bil je po besedah Zveličarjevih priprost kakor otrok, zato so mu bile pa otroške serca vedno vdane in odperte za njegove nauke. In akoravno je včasih nevbogljivega učenca terdo opominjal in po potrebi kaznoval, je pri vsem tem tako očetovsko in ljubeznjivo ravnal, da je bilo že precej drugo uro viditi, kakor da bi bil učenec in učenik pozabil, kaj se je godilo prejano uro. V poučevanju se je vedno tako veselo in prijazno obračal, da je učenca veselilo njega poslušati. Pa tudi zunaj šole je bil ponižen in prijazen s svojimi učenci; z eno besedo, ljubil jih je prav po očetovsko. Ravno tako lu-bezen pa so imeli tudi učenci do svojega kateheta, kar so naj bolj pokazali konec leta, še bolj pa, ko so po doveršenem četrtem razredu zadnjo uro zadnje nauke slišali iz njegovih ust. Nič preveč ni, ako pravim, da so bili takrat učenci skoraj vsi ginjeni do solz, dobro prepričani, da imajo zgubiti zvestega vodnika ter do brega duhovnega očeta, čegar mili glas je oblaževal njih serca. In to ljubezen so mu učenci skazovali tudi v zadnji bolezni. Obi-kovali so ga ter mu kazali svojo otroško vdanost. On pa, sam ponižen, jim tega nikakor ni odrekoval, ker bilo je njegovo veselje živeti med

nedolžnimi otročiči. Lepo po očetovsko jih je pogovarjal ter jih še s postelje spominjal naukov v šoli, in ob enem tudi jim dajal novih naukov. V vsi svoji bolezni je bil vedno vdan v voljo Božjo, pohlevno je prenašal svoje silo hude bolečine. Rekel je: „Kaj se bo človek, ki je prah zemlje, ustavljal naj modrejšemu Očetu? Bog je neskončno dober, in ako hoče, da tukaj terpim, je gotovo to naj bolje zame. Voljo B. žjo moramo spolniti in pri tem veseli biti, ne pa žalovati in tuge prodajati. Bog že vé, kaj dela; kar on stori, je gotovo vselej naj boljše.“

Prijazen in ponižen imel je ranji mnogo prijateljev. To je pokazal prelén spreved, ki so se ga vdeležili tudi milgsp. knez in škof. V obilnosti ga je spremlila tudi mladina na pokopališče. Tukaj so mu tudi gg. učitelji pokazali svojo vdanost, ker izverstno so mu zapeli nagrobnico. Naj v miru počiva prijatelj mladine!

—r.

Poslano. (Dalje.) Home je opaz val pri nekem otroku tako zvodenjeno glavo, da se je skozi videlo pri močni solnčni svetlobi; a vendar je otrok živel, in duševne zmožnosti so zarano začele se razvijati. (Wagner's Handwörterbuch I. 568.)

Andral in Durand Fardel sta opazovala tako zvane pseudoplasme v človeških možganih, oni 43krat in ta 71krat, a oba terdita, da se motenje dušnih zmožnosti ni pokazalo, ko je kedaj v zadnjih dnevih bolezni. (Friedrich l. c. stran 68.)

Neumann, Bonet, Romberg in drugi so opazovali v možganih (steatomenbildung) červe, ki so bolezen in motenje vzročevali, a tudi taki ljudje so červa imeli v glavi, katerim se čisto nič v življenji ni poznalo, da bi bili v glavi bolni. (Neumann str. 80, von Krankheiten des Vorstellungsvermögens.)

Po Bruns-ovi kirurgiji so našli šibre (olovne kroglice) v možganih, veliko let usedene brez kacega znamenja dušnega motenja.

Pisatelj ovih veratic je padel kot 5leten deček po glavi v visocega zida, da mu je še zdaj znamenje v globan i na temenu; a vendar ni, hvala Bogu, občutil posebnih možganskih, ali sploh bolezni v glavi.

Tudi gnojnaté mase se naberejo včasih v možganih brez kacega znamenja, da je človeku na duhu škodilo, kakor to mnogi imenitni zdravniki poterjujejo.

G. Dr. Samec nam priznava, da pri mnogoverstnem poškodovanji mozganov velikokrat dušna delavnost ostane popolnoma pravilna. Pa pravi: „možganski poluti se nadomestujeta“. Kadar sti pa obé poluti poškodovani, kako se onda razjasni, ako duh vendar zdrav ostane? Von Kern nam pripoveduje, da je nek človek pri polnem zavedenji in popolno zdravem duhu se na tla zgrudil, in preminil. Seciranje je pokazalo, da so skoraj vsi možgani, mali in veliki (obé poluti), bili spremenjeni v gnojnaté maso. — Torej ne kakor pri onem Dalmatincu, o katerem pravi Samec (st. 106), pa vendar ne prav razločno, „na temensko kost je bil udarjen“, a naprej: „cela možganska poluta (ktera: desna, ali leva?) je bila spremenjena v nekako gnojnató okervavljeno maso“. — Se vé, da človek ostane dosleden, ne smé reči: „celi možgani“, nego „cela poluta“.

Isti Kern, po štiridesetletnem opazovanji pravi nadalje: „Moramo pr znati in vsak vesten praktičen kirurg (ran celnik) bo mógel nam priterditi, da mnogokrat ni moč opazovati nob-nega gotovega simptoma, da se v možganih nahaja ognjenje, in še le po smerti se spozná, pri seciranji. (Abhandlungen über die Verletzungen am Kopfe, p. 27, 43, 44.)

Samec pravi: „Da imajo duševne sposobnosti v možganih vsaka svoj sedež ali okraj, pričajo eksperi-

menti." (str. 103). „Zmožnost govorjenja je včasih popolnoma zgubljena" (p. 103). Govor ali izgovarjati besede, to ni duševna sposobnost, nego telesna, ki ima svoj sedež v duhu človeškem, a brez duha ni mogoča pri zdravih možganih. „Ni ga nobenega oddelka v možganih, da bi kedaj ne bil poškodovan, s pritisom, rano, ognjenjem itd.; a vendar ostala je pri dotičnem popolna zavednost. Vse poizvedbe (skušnje) torej nas učé, da duh ni navezan na noben poseben organ (del) v možganih." (Hagen: Beiträge zur Anthropologie: Erlangen 1841 pag. 108, 109.) (Konec nasl.)

Iz Zagreba. (Pribegli. Njih potrebna pomoč — na telesu, na duši.) Odbor za pribegle Bošnjake in Hercegovce s „Pozivom" 20. prosenca človekoljube kliče na pomoč za te velike reveže. Naj povemo nekoliko iz poslanega oklica. Vlada jim sicer deli nekoliko pomočkov iz državnih sredstev, pa ne zadostnih za prevelike potrebine. Kraji sami, kamor so naseljeni, so tudi brez pribeglih bili že od nekdaj tako različni v telesnih pomočkih, kakor sta si siromak in bogatin, ter je po karlovški od nekdaj siromašni krajini nastala tolka nadloga med pribeglimi, da na trume umirajo vsled raznih bolezni, ki vstajajo pri vsakterih nadlogah in pomanjkanjih uoh revežev. Nimajo zadosti, pač da komaj polovico navadne hrane, nimajo stanovanja, nimajo odéve, nimajo kurjave. In to vse so tisti neljubi gosti, ki v sebi gojé smertne strele, zmožne podreti tudi naj čvrstejšega velikana, kako bi ne onemoglih otročičev, žen in starcev? Žito, edina hrana ondotnega naroda, se je čez mero podražilo, in s čim pa od kod ga kupovati? Domači narod sam po teh krajih vsako leto za pomanjkanjem terpi in strada in pribeglim pomagati ne more.

Toraj odbor prosi blage serca milih darov, da se olajša črna nezgoda nesrečnemu pribeglemu narodu, in vsak naj manjši dar se bode s hvaležnostjo sprejemal ter oznanoval v „Obzoru", v „Narodnih Novinah" in v „Agramer Zeitung".

„Danica" nabirajoča darove, kakor dosihdob, ne more si kaj, da tukaj pristavi malo vprašanje. Kako namreč je z duhovnim stanom, z duhovno pomočjo pribeglih Bošnjakov in Hercegovcev? Noben časnik, kolikor jih je nam znanih, ni popisal, če se tem revežem skerbí za Božjo službo, za dušno tolažilo v boleznih in poslednji uri, za poduk pribeglih, odrašenih, in zlasti otročičev? Samo enkrat smo po osebni poti zvedili, da od nastanjenih ob Dubovcu poleg Karlovca otroci hodijo v šolo v Karlovec. Kar tiče katoličane med njimi (menda jih je tudi kaj?), če so pribegli z njimi tudi kateri „patri", da se brigajo za njih dušni in telesni stan? Vsak dobro vé, da nadloga se na pol ložej prenaša, ako ima revež saj usmiljeno serce, katero z njim njegovo terpljenje čuti, in ki ga vé in zná podučiti, zakaj Bog terpljenje dopušča, kako je treba reve prenašati, da zanj terpljenje ni zgubljeno, kako naj obračajo svoj čas, ko morebiti po cele tedne in mesce mnogi nimajo nič dela? Ali se jim kaj skerbí tudi za delo, da bi ne prečuméli v duhovni in telesni gnjilobi brez vsega posla toliko dragega časa? Po naši misli je ena imenitnih nalóg, da se skerbí tudi za duhovno in časno omiko ubeglim revežem.

V Pragi je 31. prosinca t. l. umerl gosp. Anton Mužik. Bil je rojen v Novem gradu l. 1845, učil se je na gimnaziji v Kraljevem gradu in v bogoslovji v Pragi. Za mašnika posvečen l. 1868 je bil duhoven pomočnik v Proseku in pri sv. Vojtehu v Pragi, leta 1875 pa je ondi postal katehet na c. kr. česki viši realni gimnaziji. Mladeneč še se je rad pečal s slovanskimi jeziki, je poznal svoj materni jezik do dobrega, in je iz njega naredil poskušnjo za višo gimnazijo; naučil se je pa tudi vseh družih jezikov slovanskih, in je dopisoval s

katoliškimi učenjaki vseh plemen slovanskega naroda, in kar je na polji cerkvenega govorništva zasledil, tolmačil je v češčino. Nad slovansko delavnostjo bila mu je mar še bolj delavnost katoliška. Ni ga bilo katoliškega društva, početja, časopisa itd., da bi ne bil njegov člen, da bi ga ne bil podpiral z besedo in peresom in tudi z malim svojim premoženjem. Za cerkev in dom je stanovitno se trudil do konca. Dopisoval je skoro v vse katoliške časopise, zlasti v „Čeha", „Časopis česk. duhovstva", za „Blahovest", „Školnika" itd., podpiral je s spiski svojimi koledar „Poutnik". Prekladal je iz slovanskih narečij različne povesti, izdal „Listy o Bosně", in izvrstno molitveno knjigo za učence „Poklad (zaklad) svato-Václavský". Naj večí spominek pa si je postavil s svojim delom „Kazatelé (cerkveni govorniki) slovanští", s katerim je obrnil pozornost česke duhovščine k vzorom nam bližim, kakor so sploh vzori nemški.

(Iz več slovanskih krajev, zlasti iz Ljubljane in Celovca, je dobival od prijateljev slovanskih virov za svoje „Kazatelé". V enem poslednjih zvezkov je tudi kratka zgodovina slovenske pridigarke literature, k čemur je dobil od g. profesorja J. Marna glavno pomoč.)

Škoda, da je prezgodnja smert storila konec tako mnogostranski in zdatni njegovi delavnosti. Vendar „brevi vivens tempore implevit tempora multa!" Bog mu bodi za to na večnost blagodarni povračevalec. Tako naznanja „Čech" št. 26 t. l. smert moža, ki smo ga v „Danici" velikrat imenovali o tisti dobi, ko je z veliko pridnostjo slovanske „Kazatelé" zbiral in na svetlo dajal. Delavnost taci mož bodi tudi Slovencem ogledalo in budilo k pridni delavnosti.

Razgled po svetu.

Laško. (Katoliški značaj.) Pri undanji obravnavi brežbožne liberalne „novolaške" postave zoper sv. Cerkev in duhovstvo sta dva laška poslanca prav čvrsto in lepo govorila zoper to osnovo in v korist papeža in katoliške Cerkve. To sta poslanca Jan. Bortolucci, svetnik pri apelacijski sodnji v Modeni, in grof Čezare Valperga di Masino, poslanec za Caluso. Nekteri katoliški Italijani so svetovali, naj bi se Bortolucci-u naredilo kako očitno skazovanje ali demonstracija, kaka pohvala zarad tega govora. Časnik „Veneto Cattolico" pa meni, naj se to opusti, in „Unità" je ravno te misli, tudi v oziru na Valperga. Pravi namreč: „Lepo sta govorila eden in drugi, toda zunaj (pravega) kraja, kakor pristavlja „Veneto". Govorila sta v Rimu papežev, v obleki postavodajcev, in akoravno sta spodbijala postavu zoper duhovstvo, sta oná vendar del državne zbornice, ktera je postavu sprejela, in to potem ko sta storila poslanško obljubo v Rimu „ko stolnem mestu Italije". Ako bi bilo to dopušeno (namreč sprejeti poslanstvo v teh okoliščinah), slišali bi se bili vse drugi govori na homcu Cittorio (kjer stoji novolaška zbornica), kakor sta govora Bortolucccev in Valpergov. Učeni in naj verliše zgovorni baron D'Ondes Reggio Vito bil bi v zbornici, ter bi bil ondi branil Cerkvi njene pravice, kakor prej že v Torinu in v Florencu. On bo to storil gotovo v prvi priliki, na kakem katoliškem shodu; ni pa se hotel šteti k državni zbornici, ki se je eden njenih udov derznil imenovati jo „zbornico izobčenih".

„Unità" ina vmés še te le pomenljive besede: „Ako bi poslanec Bortolucci, tudi po svojem govoru (v prid papeža in Cerkve) prosil zaslišanja pri sv. Očetu Piju IX, smo si svesti, da ga ne doseže, kakor Valperga ne. In ako oná drugač mislita, naj poskusita." — To so

menda dosti očitni dokazi za vsacega, da „dvema gospodom“ katoličan ne more služiti. Tu imamo neoverljive zglede, kaj je „katoliški značaj“.

Da pa kdo teh reči napak ne umeva ali ne razlaga, bodi pristavljeno, da italijanski katoličani za državni zbor tuje vlade v Rimu ne smejo ne voliti in ne voljeni biti.

Sveti Oče, ki so sprejeli z veseljem kranjskih kaplanov, kmetov, cerkvenikov, celo služabnikov v zaslišanje, ne smejo sprejeti baronov, visokih služabnikov, celo Viktor-Emanuela in nikogar ne, ki pride kakor v službi Cerktvi ugrabljenega Rima ali pa družih cerkvenih posestev, — sprejeti jih ne smejo vradno ali službeno, ker s tim bi njih djanje poterdili.

Drobne novice. Angleški poslanec pri bivši konferenci v Carigradu, Salisbury, je bil v Carigrad gredé oblažil evropejske dvorove, in nazaj gredé je storil to isto. Zakaj? Eden velikih laških časnikov pravi, da obakrat je bil namen ta: osamotiti Rusijo ter doseči, da bi ona sama stala Turku nasproti, ona sama prevzela odgovornost za vojsko, ako skipi. Laški ministri so zato nalaš imeli posvêt in Salisbury je boje prav zadovoljen z miroljubnimi zagotovili laškega kralja, ki jih je dobil iz Neapela. Vemo pa, kolike zagotovila so bile dajane za Pija IX in za katoliško Cerkev, in pa kaj se zdaj snuje. Ob enem pa se bere, da Francija je odrekla Turku svojih častnikov, kateri naj bi vravnali turško žendarmerijo. — Namesto Gorčakova postane menda Ignatjev kancelar ruskega cara. — V Petrogradu pričakujejo črnogorskega kneza. To bi bilo slabo znamenje za mir med Turčijo in Černogoro. — V Monakovem na Parskem je katoliški kandidat za volitev v državni zbor dobil 14.001 glas proti 11.230 glasom kandidata liberalcev. — V Severnih okrajinah v Kini gospoduje lakota — navadna nadloga v poganskih deželah. — „Golos“ v Petrogradu pravi, da noben pameten Rus ne more želeiti obnovljenja vojske na Serbskem. Ako Serbija naredi mir, bode to mnogo zlajšalo Evropi poravnano družih pritežnost na Jutrovem. Želi toraj, naj bi Serbija sklenila častin mir s Turkom. — Černajev je šel v London, in v sušcu se poverne na Laško. — Barantači borzarski v Rimu trosijo po Laškem nemirne novice o papeževem zdravju, ki se pa dobro počutijo in spolnujejo svoje navadne opravila. — Po vsih škofijah na Francoskem so se pričeli nabirati darovi za sv. Očeta prilikoma škofovske 50letnice Pija IX. V Marsiliji je „Semaine religieuse“ v enem samem tednu nabrala 19.000 frankov. — Vstanovniki katoliške univerze v Parizu so izvolili vseučiliškega opravnika senatorja Depeyre-a, nekdanjega pravnega ministra. Imeli so škofje v ta tehtni namen poseben shod. — Za razstavo v Parizu prihodnje leto (1878) so se 1. aveč. dokončale zapisovanja, in bode 15.000 raznih reči iz obertnije, 10.000 iz krasnih umetnij in poljedelstva. Vsih, ki imajo kaj razstaviti, je 5000 več memo leta 1867. — V Pariz je prišel milgosp. škof Macedo iz Pare v Braziliji, tisti namreč, ki so ga že frajmavrarji z ječo mučili in terpinčili. — V Sirakuzi so tolovaji vjeli nekega Lanza Corrado, ker pa niso dobili zahtevanega denarnega zneska, da bi ga izpustili, so ga ubili. Tedaj vedno novi izgledi „novodobne svobode“!

Cret in sad zrele molitre.

Zahvale.

Št. 1. Ana Rudolf, v pograbski fari, boleha in na eno uho že davno gluha, je bila oglušela še na drugo uho in bala se je, da ostane popolnoma gluha, kakor je

bila kacic 7 tednov; ko je pa dvakrat opravljala devetdnevno k Naši ljubi Gospoj presv. Jezusovega Serca, je zopet slišala. Zato prosi, naj se priserčna zahvala N. lj. Gospoj presv. Serca po „Danici“ razglasi.

Št. 2. Z Gorenjskega. — Lansko leto v 11. listu „Zg. Danice“ sem se priporočevala v bratovsko molitev N. lj. G. prav z zaupanjem, ker bila sem v hudi dveletni bolezni, da si že sama nisem mogla nič pomagati in mi ni nobeden več zdravja obetal. Tudi sem se potem zapisala v bratovščino Naše ljube Gospé in smo opravili devetdnevno. Potem kmalo se mi je na boljše obrnilo, ter že precej dolgo lahko hodim k sv. maši in sem sposobna opravljati že bolj lahke dela. Teraj spolnim obljubo in naznanjam Bogu pa Mariji s serčnim veseljem gorečo zahvalo za milost zopetnega zdravja. Tisočkrat bodi hvaljen Jezus, češena Marija!

Marija Mencinger.

Prošnja.

Št. 1. Neka družina z Gorenjskega lepo prosi za priporočitev vsim udom družbe N. lj. G. v molitev, da bi se na njeno mogočno priprošnjo odpravilo in poravnalo grozno sovraštvo nekega sosedu s to družino, katero — da se Bogu smili — že več lét terpi, ter se veliko kletvine in gerdega pohujšanja pri tem stori.

Št. 2. Neki starši z velikim zaupanjem na priprošnjo Naše ljube Gospé priporočajo v bratovsko molitev svojo edino pa bolno dveletno hčerko, da bi ji ljubi Bog na molitev bratovsko in na Marijino prošnjo, ako je Njemu v čast, otroku in staršem v zveličanje, še ljubo zdravje podelil. Ako se ji zboljša, obljubimo v večji slavo Mariji po „Danici“ to milost razglasiti. Ne manj živo bodi v bratovsko molitev priporočen neki človek, da bi mogel svoj težavni posel prav redno in vestno, Bogu v slavo in sebi v zveličanje še naprej opravljati.

Za šolo in dom.

Neki dan pride k sv. Filipu Neriju cveteč mladeneč, dijak, France Zazzara po imenu, in mu jame ves vesel kar v eno sapo pripovedovati, da ravno je srečno končal srednje šole, in spolnile so se mu zdaj vroče želje: učiti se gre na više šole pravdarstva. „Kolikor si bom le mogel — tako končá — prizadeval si bom, da naglo in kar se dá dobro doveršim še te šole!“ — „In potlej?“ — „... ga ves prijazen vpraša nato svetnik.“ „Potlej, odverne mladeneč, potlej bom za doktorja.“ — „In potlej?“ — „... vpraša Filip dalje.“ „I, potlej bom veliko pravd imel in si z bistroumnostjo in spretnostjo slavno ime pridobil.“ — „In potlej?“ — „Potlej bom dobil častne in mastne službe ter bom obogatel.“ — „In potlej?“ — „... Potlej bom zadovoljen lahko in zložno živel, brez skerbí veselo se staral.“ — „In potlej?“ — „... le še poprašuje čestiti duhoven.“ „Potlej — potlej“, jame zdaj mladeneč vidno osupnjen bolj zategnjeno — počasi, „potlej bo pa treba umreti!“ — „In potlej?“ — „... ponavlja zdaj sveti mašnik z resnim glasom, — „in potlej? kaj boste potlej počeli, ko pride na versto vaša — zadnja pravda, ko boate vi sami zatoženec, Vsigavedni vaš sodnik, konečna razrodba pa — nebo ali pekel!“ — Mladeneč obstane in obmolkne kakor od strele zadét. Zadnji strašni „in potlej?“ mu globoko, tako globoko seže v serce, da mu ne gre več iz spomina. Kmali potlej popusti pravdarsko učenost in gre raji v samostan ter tam prav spodbudno preživi vse dni do srečnega konca.

To je že stara dogodba in marsikomu že znana,

pa povedali smo jo še enkrat zato, ker se nam ne zdi za nikoli tako primerna, kakor za zdaj. O nobeni stvari ni toliko govorjenja in toliko pisanja kolikor o šoli in šolah. Ko je otrok videl šestkrat spomladi sneg kopniti in cvetke cvesti, že se vabi in sili v šolo, in tam se trudi s svojimi tovaršiki in tovarši do 12. ali 14. leta, in kateri ima enake namene, kakor zgoraj omenjeni mladeneč, še brez primere več, po srednjih, viših in družih šolah. Učenje brez mere in konca: po privatnih in javnih, po kmečkih in mestnih šolah, po vadnicah in pripravnških učilnicah, po nižih, srednjih in viših izobraževališčih itd. — Samega učenja, zdi se mi, bodo pozabili živeti.

Vendar ne imeli bi nič zoper tako živahno pehanje: učenje je bila od nekdanj, in naj zmir ostane dolžnost otročjega stanja; le tega smo tako silno žalostni, da učna mladina čedalje bolj pozablja, zakaj je prav za prav na svetu, ne utegne in noče misliti na to, „kaj potlej?“ In če je prerok se pritoževal, da zato je tako puščobno vse po svetu, ker nikogar ni, da bi kaj pomislil, mi enako lahko pristavimo, da zato je naša mladina dostikrat prehudo surova, divja, spačena, celo včasih brezbožna, ker le na danes misli in ne dalje, in zlasti ne na večnost: ker strah človeški je ne užuga, strahu Božjega pa nima. Nam, ki smo bili ves čas — majhni rastoči in odrasli — vajeni odkrivati se o Marijnim zvonjenji ter moliti, v cerkvi Boga častiti, sv. zakramente s strahom Božjim prejemati, čast dajati vsem, katerim čast gre — nam se stoji mlačnost in oterpujenost, ki je toliko vidimo nad sedanjo mladino. Mnogi tudi enako nam to sprevidajo, včasih kaj potužijo, vendar zaradi verske mlačnosti in brezbožnosti se jim mladina ne zdi nevarna; le kadar zasačijo kakega mladega tatiča ali še slinastega pobijavčeka, tedaj se zdramijo in farizejsko zakličejo: „duhovni, boljše učite mladino!“ — Oh, kako bi jim radi odgovorili, takim, pa.... Včasih je tudi nasprotnika dobro poslušati, zatoraj duhovni! če tudi v sedanjih razmerah mnogo okoliščin močno opovira vaspéb vašega truda, čeravno večkrat vaš nasprotnik hitro in lahkotno podere, kar ste vi dolgo časa z velikim trudom zidali, vendar ne utrudite se učiti, spodbujati, opominjati ljubeznjivo in z oostrostjo, pri vsaki priložnosti z naukom in s pripovedovanjem lepih ginljivih zgledov! Pa tudi vi, svetni učitelji in učeni gg. profesorji, učite mladino v kerščanskem duhu; postava nam nikjer ne zapoveduje podirati; vedite, da tudi za vas pride tisti „potlej“, ko bo treba odgovor dajati. In pred vsem vi, katoliški starši katoliško-keršansko keršenih otrok ter namestniki takih staršev — vi vsi — vedite, da v šolah se ne dá storiti vse, naj večja skerb je v vaših rokah: vaši so, vam bodo delali enkrat skerb ali pa veselje, — tedaj učite jih, svarite jih, varujte jih slabe družčine, pohujljivih veselje, iztergajte jim iz mladih rok vsako brezversko, zapeljivo branje: na kratko, skerbite, da bodo keršanski in tedaj — pa le tedaj bodo zanesljivo dobri — vesela spolnitev vaše nade.

Tudi „Danica“ hoče po svoji moči sem ter tje povedati kaj spodbudnega v ta namen. Vaak lahko sprevidi, da učenje samo še ni naj poglobitnejša reč, poglobitnejše je življenje in naj poglobitnejše to, kar pride „potlej!“ „Ko pride sodnji dan, gotovo ne bomo vprašani: kaj smo brali, temuč kaj smo delali; in ne, kako dobro smo govorili, temuč, kako véрно živeli.“ (Tom. Kemp. I, 3.) Bistveno sami sebi in drugim um, pa zraven še bolj serce, da ostane (ali pa postane) zdravo, dobro in blago, ker iz serca, pravi naš Gospod, pride vse, dobro in slabo.

Listek za razpoterosti.

Iz Ljubljane. V odboru duhovskega podpornega društva, v zadnjem velikem shodu voljenem, so naslednji gg.: Kanonik Fr. Kramar, predsednik; kanonik Pet. Urb, namestnik predsednikov; dr. Juri Sterbenec, tajnik in blagajnik; dekan M. Brolih; sem. vodja in častni kan. dr. A. Čebašek; dr. Jan. Gogola, profesor in vodja v Alojzijevišu; špiritval g. Jan. Flia; dekan M. Kožuh; fajm. Ant. Potočnik; vrednik L. Jeran. Namestniki: Profesor And. Zamejic, župniki M. Hočevnar, Jan. Potočnik in Jož. Jerič, mestni srenjski odbornik K. Kljun.

Sentjakopski oddelek družbe sv. Vincencija je središnji bratovski v Parizu pritelesen, toraj se družniki, podporniki in podpirani ubožni odsihmal zamorejo vdeleževati duhovnih dobrót, ki so od sv. Cerkve bratovski podeljene. (Preteklo leto je bila „Danica“ te duhovne dobrote naznanila in nahajajo se tudi na posebnih listih, za ktere naj zadevni dobrotniki in podpirani prosijo, kateri jih še nimajo.)

Drugo nedeljo v pósti obhaja družba svoj vstanovni praznik in bo v cerkvi sv. Jakopa zjutraj ob sedmih slovesna sv. maša in med sv. mašo skupno obhajilo za družnike, dobrotnike in podpirane ubožne, kateri se želé vdeležiti odpustkov.

Kako dobra je varčnost. Leta 1842 je dobil posel v darilo hranilnične bukvice; vloženi je bilo 5 gl.: 5 t. m. 1877 je bil denar vzeti iz ljubljanske hranilnice in namnožil se je petak do 20 gl. 88 kr. — Mladi ljudje, nikar ne zapravljajte prisluženih grošev, dajte jih raji v hranilnico, da vam na stare dni ne bo treba družih ljudi nadlegati. Gospodarji, mojstri itd., svojim zvestim poslom, delavcem dajte hranilnične bukvice namesto denara v roke: s tim jim boste več dobrega storili — še posebno, ako jim tudi bukvice shranujete do primérnega časa.

Nekdo išče službe mežnarske, več o tem vé č. g. župnik Vodiški.

V Gorici je 5. svečana umerl preč. gospod Jožef Frid. Crobath, dosluženi profesor nauk sv. pisma na središnjem kn. nadšk. semenišu v Gorici, konzist. svetnik itd. itd., brat prečast. P. Benvenuta, definitorja itd., v ljubljanskem frančiškanskem samostanu. Ranjki je bil rojen 4. sušca 1795 v Kranju, tedaj star blizo 82 lét. R. I. P.

Dunajski vikši škof Kučer je dobil od avstlega cesarja red sv. Leopolda. On in Solnograški nadškof Eder sta menda od sv. Očeta odmenjena za kardinala.

Vseučiliški zavetnik. Sveti odbor za obrede v Rimu sedaj obravnava, da se veliki učenik sveti Tomaž Akvinski razglasi za „vseučiliškega zavetnika“. Več učenih škofov je to blago misel sprožilo. To bo pripomoglo, da se v viših krogih zopet bolj pozivlja vera, ktera je po zanemarjenji verskega uka in vāj ravno v teh krogih nesrečno oterpnila, in od tod je večti del budega v sedanji dobi splošne nezadovoljnosti.

Izselovanje. Kacih 1200 laških kmetov iz sicilskega kraja „Piana dei Greci“ se napravlja k izselbi v Ameriko, ker doma ne nahajajo več prave matere domovine. Časnik „Sicilia catt.“ pravi k temu: „V tej zemlji, ki se je nekdanj imenovala „zlata dolina“, državljani več ne nahajajo pomočka za lastni preživek; na verhuncu obupanja, ogoljufani z lažnjivimi dozdevnimi obljubami, upajo, ako se oddalijo od domovinskih bregov, da dobé delo tam v daljnih ameriškanskih okrajinah. Vlada pa nič ne stori, da bi jih od tega odvernila.“

Zadostovanje za svetoskrunstvo. Škof v Parmi je bil napovedal svojim vernikom, v nedeljo „Seksagezimo“, da je bilo v stolnici od 9 dopoldne do 5 popoldne izpostavljeno sv. Rešnje Telo za popravno psovaj, ki so se godile pretekle dni (v Rimu v državnem zboru) zoper posvečeno osebo sv. Očeta, vesoljnega pastirja sv. Cerkve. Take spravne molitve so dandanes večkrat potrebne, n. pr. po kakem velikem hudodelstvu v srenji; s tim se obuja tudi groza pred ponavljanjem hudodelstev in vtis ostane dolge leta.

Kako si znajo pomagati! Zavolj beračenja ste bili od deželne sodnije v Koloniji kaznovani baronesi Ketterlejeva in Seidlitzeva z globo vsaka po 3 tolarje. Gospé ste bili iz franciškatskega reda, in ste za uboge tistega okraja pri ljudéh pobirali miloščino. Po rodu ste iz dveh silno bogatih rodbin v Vestfaliji; sodnija ju spozná za beračici zato, da jima zamore zločinstvo prištevati, — od druge strani ju spozná pa za bogati, da jima globo naloži! Prav lepo djanje, kaj ne?

Osvobodovanje kristjanov. „Emporio“ v Torinu pojasnjuje z naslednjim imenikom, kako car osvoboduje kristjane na ruskem Poljskem. Odkar je car Aleksander zasedel svoj prestol, so bili naslednji škofje v pregnanstvo gnani: Felinski, nadškof v Varšavi; Krasinski, škof v Viloi; Kalinski, škof v Chelmu; umerla na poti v pregnanstvo sta: Lubinski, škof v Avgustovem; Popiel, škof v Plocku; pregnani so bili dalje: Borovski, škof v Žitomiru, in še štirje škofovski eskerbniki. — Tudi Bismark katoliške škofo goni v pregnanstvo, in Turk je bil nedavno pregnal patrijarha Hassun-a, kateri se je pa zdaj vendar vernil v Carigrad nazaj. Lah ni tenkočutniši v tem, — on osvoboduje celo samega Pija IX, in koliko cerkvenih posestnikov je osvobodil njih posestva! In vsi ti kristjane na Jutrovem osvobodujejo, — tudi Turka svojo novo konstitucijo jih hoče osvoboditi! Bodo vendar enkrat že „svobodni“ — — kaj-li??

V Berlinu v tako imenovanih „Reichshallen“ so pričeli nekako razstavo kuharske umetniji. Prav primérna tvarina za današnji čas! Mnogi naj slovečnejših francoskih kuharjev in medeninarjev v Berlinu pa se noče te razstave vdeleževati, kar štejejo za nekako mačevanje, ker se Nemčija ne vdeležuje razstavljanja v Parizu. — Kdo vé, kako neki se bode Bismark zaradi tega znosil?

Poslednje novice. Uni petek je bilo v Parizu vojaško novačenje; izlečeno je bilo iz posode ime princa Napoleona. V državnih svetih se zdaj obravnava pranje, če naj bode princ dopušen ali ne k vojaški službi. — 27. t. m. se prične nemški državni zbor; prestolni govor bo imel neki cesar sam in obsegal bode tvarine perve znamenitosti. — Po berlinskih časnikih sta si dunajska in petrograjska vlada v polni edinosti zaradi jutrovega vprašanja in to se ima v kratkem pokazati očitno in vradno. — Govori se o novem shodu treh cesarjev v Varšavu. — V novem Jorku je umerl tako imenovani „kralj železnic“ Kornelij Vanderbilt. Zapustil je 100 milijonov dolarjev, tedaj čez 200 milijonov gl. Ali ni to strah, da en sam človek toliko denara v svojo mavho zdergne! Ni čudo, da je toliko revežev. — Ruski „nihilisti“, razkolniki razkolnikov, se mašujejo nad vlado, ki jih preganja; enega vladnih opravnikov so zaklali, dvema drugima v Odesi so smert zažugali. — Naj večí šum dela zdaj prekuc velikega vezira Midhat-pašata v Carigradu. Ravno da je novo turško vstavo na dan spravil, že so ga potuhnjeno in s silo na parobrod „Izzedin“ zavlekli in odpeljali, kdo vé, kam? Če je z njim tudi

turška vstava šla po morji, se bo še le pokazalo. Kaj je vzrok, se ne vé?

Iskrice Ignacijanske

za tretji mesec.

2. Ta bo še le mogel prav v globočino zlesti, kdor hoče dospeti na višine. (S. Ignat. apud Ribaden. lib. V. cap. 3.)

Do dopadajenja Božjega ni druge poti, kakor po dolini ponižnosti. Vsi so hodili to pot, ki so se kdaj dvignili do verhunca čednosti.

Le upôgni se nekoliko, in lahko boš prišel pod zaprekami, čez ktere zarad njih visočine ne moreš skočiti. Vihar podere visoke cedre; grebenščikom (tamariskam) pa prizanese, ker vedó pri vaakem njegovem migljeju se upogniti. Nevarna je višava.

Če kot povabljen gost sedeš na zadnje mesto, smeš upati zaslišati: Prijatelj, usedi se višej. Tako se tudi vodé toliko višje vzdigujejo, kolikor globokeje so bile popred padle.

S ponižnostjo si hoteti čast kupiti, to je dvojna prevzetnost; višje zaslužiti, to je hvalno, ne iskati tega. Hvale vredno storiti, ne pa si hvale želeti, je delo, ki smé pričakovati plačila od pravičnega sodnika. O kako malo ponižnosti je večkrat v ponižnosti. Kaj drugoga je, ponižen biti, kakor ponižen se zdeti.

Duhorske spremembe.

V Ljubljanski škofiji: Č. g. Kozma Pavlič, duhovni pom. v št.-Vidu nad Ljubljano, je dobil Šmartinsko duhovnijo v spod. Tuhinju. — Č. g. Fr. Marešič, duhovni pom. na Brezovici, je prišel namesto unega v št.-Vid. — Č. g. Jan. Rozman, vikarij in mestni kaplan pri sv. Jakopu v Ljubljani, je postal veroznanski učenik na drugi deški ljudski šoli v Ljubljani. — Umerl je 6. t. m. č. g. Leop. Klínar, kn.-šk. arhivar in bivši kurat na ljubljanskem Gradu. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za pribegle Ercegovince in Bošnjake: Neimenovan 2 gl.

Za sv. Detinstvo: Neimenovan 2 gl.

Za sv. deželo: Po č. g. fajm. Fr. Bohincu s Križev 12 gl. 16 kr.

Za Ratisbon-ovo sirotišnico v Jeruzalemu: Neimenovan 16 gl.

Po p. n. gosp. kanoniku P. Urhu naslednji darovi v zlatu: 10 frankov za sv. Detinstvo; 10 frankov za sv. Očeta; 20 frk. za Ratisbona v Jeruzalemu; 10 frk. za afrikanški misijon; 20 frk. za ameriške misijone (škofa Mraka in mis. Tomazina). Dalje: 1 gl. a. v. za afrik. mis. in 90 kr. za sv. Detinstvo.

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. Fr. S—j v Gor.: Naročnine ni nič prišlo. List je zdaj poslan. — Čit. v Šk. L.: Bode poslano. — G. Z. v Kr.: Zarad spisa dobro, kadar koli. — G. A. Z.: Poslano berž ko berž. Gratias.